

Grundläggande granskning

Revisionsrapport

Håbo kommun

KPMG AB

2021-03-09

21 sidor

Håbo kommun
Grundläggande granskning

2021-03-09

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte	3
2.2	Avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	4
2.4	Metod	4
2.5	Övergripande styrmodell Håbo kommun	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Kommunstyrelsen	5
3.2	Barn- och utbildningsnämnden	6
3.3	Bygg- och miljönämnden	9
3.4	Kultur- och fritidsnämnden	11
3.5	Socialnämnden	13
3.6	Tekniska nämnden	15
3.7	Vård- och omsorgsnämnden	18
3.8	Lönenämnden	20

1 Sammanfattning

KPMG har av Håbo kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en grundläggande granskning av kommunstyrelsen och nämnderna samt den gemensamma lönenämnden. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, nämnderna samt den gemensamma lönenämnden på en övergripande nivå har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsens och nämndernas ledning, styrning, uppföljning och kontroll delvis har varit tillräckligt tillfredsställande. Den gemensamma lönenämndens ledning, styrning, uppföljning och kontroll har inte varit tillräckligt tillfredsställande.

Vi bedömer att:

- Kommunstyrelsens och nämndernas, förutom den gemensamma lönenämnden, målpuppfyllelse delvis varit tillfredsställande.
- Kommunstyrelsen, socialnämnden samt tekniska nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget. Barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, bygg- och miljönämnden och vård- och omsorgsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamhet och ekonomi till fastlagt budget.
- Kommunstyrelsen inte har säkerställt en tillräcklig struktur för intern styrning och kontroll avseende verksamhet och ekonomi. Barn- och utbildningen, Bygg- och miljönämnden, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden och vård- och omsorgsnämnden har ett system för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.
- Lönenämndens ledning, styrning, uppföljning och kontroll av verksamhet och ekonomi inte har varit tillräckligt ändamålsenlig och tillfredsställande. Vi bedömer att det är väsentligt att nämnden fortsatt beslutar om styrande dokument, stärker sin interna kontroll och överväger att ha fler än ett sammanträde under året.

Vi rekommenderar:

- Kommunstyrelsen och övriga nämnder att se över mätmetoder och mätvärden för att säkerställa en effektiv målstyrning.
- Kommunstyrelsen, socialnämnden och tekniska nämnden att framöver tydliggöra åtgärder som genomförs för att nå en budget i balans.
- Kommunstyrelsen och övriga nämnder att fortsätta utvecklingsarbetet med den interna kontrollen utifrån revisorernas granskning om intern kontroll 2020.
- Lönenämnden att säkerställa att nämndens ledning, styrning, uppföljning är ändamålsenlig och tillfredsställande.

2 Inledning/bakgrund

KPMG har av Håbo kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en grundläggande granskning av kommunens styrelse och nämnder. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Kommunallagen (KL 12 kap 1§) ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde. Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Granskningen avser kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, bygg- och miljönämnden, kultur- och fritidsnämnden, tekniska nämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden samt den gemensamma lönenämnden.

2.1 Syfte

Syftet med den övergripande grundläggande granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen, nämnderna samt den gemensamma lönenämnden på en övergripande nivå har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen, för den egna verksamheten, och nämnderna samt den gemensamma lönenämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål och uppdrag?
- Har kommunstyrelsen/nämnden samt den gemensamma lönenämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
- Har kommunstyrelsen/nämnden samt den gemensamma lönenämnden ett system för att säkerställa en god internkontroll?

2.2 Avgränsning

Den grundläggande granskningen är av översiktlig karaktär och syftar i huvudsak till att ge revisorerna information om kommunstyrelsen och nämnderna samt den gemensamma lönenämnden har övergripande strukturer för styrning, uppföljning och kontroll.

De bedömningar som görs inom ramen för den grundläggande granskningen baserar sig på de underlag som hämtats in i anslutning till avstämningar som genomförts samt de styr- och uppföljningsdokument som upprättas löpande under året.

Den information som inhämtats inom ramen för den grundläggande granskningen och de bedömningar som framgår av denna rapport, utgör till viss del grund för revisorernas slutliga bedömning av respektive nämnds styrning och uppföljning av fullmäktiges mål, målpuppfyllelse samt interna kontroll. Den bedömning som görs i revisionsberättelse och revisionsredogörelse grundar sig sedan i samtliga granskningsinsatser som revisorerna genomfört under året.

2.3 Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. Revisionskriterier i denna granskning utgörs av:

- Kommunallag (2017:725)
- Kommunens mål och budget 2020
- Reglemente för internkontroll, 2018-12-10 KF § 176
- Reglementen
- Övriga styrdokument

2.4 Metod

Granskning har i huvudsak skett genom dokumentstudier. För kommunstyrelsen och nämnderna den gemensamma lönenämnden har vi gått igenom reglementen, protokoll, verksamhetsberättelser för 2020 och andra relaterade dokument i granskningen samt haft en avstämning med alla ordförande. Vi har även haft avstämningar med personalchefer i samband med granskningen av den gemensamma lönenämnden. Syftet har varit att få en bild av hur styrningen ser ut i respektive verksamhetsområde.

Rapporten har skickats för faktakontroll till respektive ordförande för kommunstyrelsen och nämnd, samt till respektive personalchef i lönenämndens samverkanskommuner.

2.5 Övergripande styrmodell Håbo kommun

Kommunen tillämpar en horisontell och tillitsbaserad styrmodell. Med utgångspunkt i kommunens vision beslutade kommunfullmäktige (2018-12-10, §177) om tre övergripande fokusområden och mål för kommunen som gäller från 2019:

- Ett starkt lokalt näringsliv och arbetsmarknad i fokus
- Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus
- Mötesplatser för alla och ett engagerat föreningsliv i fokus

Kommunfullmäktiges mål omhändertas av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet i dessa frågor. Kommunfullmäktiges mål syftar till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor.

Kommunstyrelsens och övriga nämnders mål- och kvalitetsstyrning fokuserar på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrda verksamhet. Målen finns beskrivna i respektive verksamhetsberättelse som vi tagit del av.

3 Resultat av granskningen

3.1 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är enligt reglementet kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Styrelsen ansvarar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning och ska samordna och leda planering och uppföljning av kommunens ekonomi och verksamheter.

3.1.1 Målstyrning

Kommunstyrelsens utvecklingsmål och måluppfyllelse redovisas i nedanstående tabell:

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppfyllelse
Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande	● Mål helt uppfyllt
Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov.	◆ Mål delvis uppfyllt
Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet	◆ Mål delvis uppfyllt

Ett av tre mål anses vara uppfyllt. Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att målen följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Kommunstyrelsen kan enligt vår avstämning besluta om åtgärder vid avvikelser i samband med uppföljningarna. Under 2020 har styrelsen inte beslutat om några särskilda åtgärder som syftar till en ökad måluppfyllelse.

Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsens mål är i linje med de kommunövergripande målen och fokusområdena. Vi bedömer vidare att måluppfyllelsen delvis är tillfredsställande.

3.1.2 Ekonomi

Enligt avstämning finns en fungerande ekonomistyrningsprocess med tillräckliga underlag för att kunna följa och besluta om budget, prognos och utfall. Ekonomiska rapporter erhålls muntligt eller skriftligen vid sammanträdena.

Kommunstyrelsens utfall efter december 2020 visar en negativ avvikelse mot budget på ca 13,5 mnkr mot budget. Det negativa resultatet beror framförallt på nedanstående avvikelser:

- Kommunfullmäktige antog 9 december 2019 budgetram för kommunstyrelseförvaltningen som innebar en kostnadsreducering med totalt 18,9 mnkr. Ett åtgärdsförslag för kommunstyrelsens avdelningar avseende en kostnadsreducering på 10,9 mnkr presenterades under året. Resterande åtgärder, för 8,0 mnkr, var planerade att presenteras till kommunstyrelsen i samband med den pågående organisationsöversynen våren 2020. Eftersom organisationsöversynen blev senarelagd till år 2021 presenterades inte detta åtgärdsförslag.

- Avvecklingen av Håbo Marknads AB har medfört högre kostnader.
- Personalkostnaderna är 8 procent (4,7 mnkr) högre än förra året. Jämfört med budget är kostnaderna 1,3 mnkr högre vilket motsvarar 2,1 procent. Två avtal om uppsägning har ingåtts under året till en kostnad av 2,1 mnkr. Personalavdelningens omorganisation genomfördes inte, vilket medfört 1 mnkr högre kostnad än budget.
- Övriga externa kostnader är 2 procent högre än föregående år.

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att under 2020 har styrelsen inte beslutat om några åtgärder med anledning av det prognostiserade underskottet som redovisats till nämnden i samband med ekonomiuppföljningen.

Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen på en övergripande nivå, har säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

Vi bedömer att kommunstyrelsen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget. Vidare bedömer vi att styrelsen framöver bör tydliggöra åtgärder som genomförs för att nå en budget i balans.

3.1.3 Intern kontroll

Granskningen visar att kommunstyrelsen inte beslutat om en intern kontrollplan för 2020. Under året har KPMG på uppdrag av kommunrevisorerna genomfört en granskning av kommunens arbete med intern kontroll. Den sammanfattande bedömningen av granskningen var att det fanns tillräckliga styrdokument som definierar intern kontroll inom kommunen men att arbetet brast i ändamålsenlighet och systematik.

Under 2020 har det inte aktivt genomförts en samlad riskanalys för de eventuella risker kommunstyrelsen har i sin verksamhet.

Bedömning

Enligt kommunallagen ska nämnder ansvara för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Vi bedömer att kommunstyrelsen inte har säkerställt en tillräcklig struktur för intern styrning och kontroll avseende verksamhet och ekonomi.

3.1.4 Övrigt

Kommunfullmäktiges budgettilldelning för 2021 innebär att en effektivisering motsvarande 28,4 mnkr behöver ske under året inom kommunstyrelsens verksamheter. För att minska underskottet kommer kommunstyrelsens förvaltning att under året se över vilka verksamheter som kan vara lämpliga att utsättas för konkurrens.

Kommunstyrelsens förvaltning kommer att omorganiseras under 2021. Ett förslag på omorganisation ska enligt uppgift presenteras under våren 2021.

3.2 Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för grundskola, förskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, musikskola och fritidshem.

Nämnden ansvarar även för den kommunala vuxenutbildningen, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare.

3.2.1 Målstyrning

Nämndens utvecklingsmål och måluppföljning redogörs i nedanstående tabell:

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppföljning
Varje barn och elev får utifrån sina förutsättningar möjlighet att utveckla sina kunskaper och förmågor maximalt.	■ God kvalitetsnivå
Ökad måluppfyllelse avseende studieresultat.	◆ Mål delvis uppfyllt
Elevs självledarskap kring den egna hälsan ska öka.	■ Inte uppfyllt
Trygg och tillgänglig lärmiljö.	◆ Mål delvis uppfyllt
Attraktiv skolkommun.	■ God kvalitetsnivå
Ökad effektivitet i verksamheten.	◆ Mål delvis uppfyllt
Säkerställa kontinuitet i verksamheten utifrån risk- och sårbarhetsanalys (RSA).	● Mål helt uppfyllt
Medarbetare med hög kompetens.	■ God kvalitetsnivå
Attrahera och behålla kompetens.	Ingen bedömning har genomförts
God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv, och ett ekonomiskt ansvar	■ God kvalitetsnivå
Ekonomi i balans	◆ Mål delvis uppfyllt

Ett av elva mål/kritiskkvalitetsfaktor anses vara uppfyllda (grönmarkerade) och ett mål bedöms inte som uppfyllt under 2020 (rödmarkerad) d.v.s. [Elevers självledarskap kring den egna hälsan ska öka](#). Flera av de planerade aktiviteterna har inte varit möjliga att genomföra med anledning av coronapandemin och därför bedömer nämnden att målet inte är uppfyllt för 2020. Nämnden har inte gjort någon bedömning av ett mål:

— Attraktiv skolkommun

Under året har ingen medarbetarundersökning genomförts vilket är förklaringen till att inget utfall finns för året och ingen bedömning gjorts.

Bedömning

Vi bedömer att barn- och utbildningsnämndens mål är i linje med kommunens grunduppdrag, service och lagstyrda verksamhet. Vi bedömer att måluppfyllelsen är delvis tillfredsställande.

3.2.2 Ekonomi

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott på 0,4 mnkr under 2020. Resultatet mot budget förklaras bland annat av följande avvikelser:

- Minskade kostnader för skolskjutsar
- Flytt av lokalkostnader
- Nämndens kostnader, som exempelvis personalkostnader och verksamhetsköp, överstiger budget
- Två återbetalningar av statsbidrag, likvärdig skola 2019 (1,4 mnkr) och bidrag för yrkesvux (1,5 mnkr)
- Interna intäkter ger ett underskott på grund av att barn- och elevpeng blivit lägre än budgeterat

Enligt avstämningar finns tydliga rutiner för ekonomistödet, men på grund av avsaknaden av en personalresurs har dessa inte efterlevts fullt ut under 2020.

I samband med månadsuppföljningen i februari 2020 gav barn- och utbildningsnämnden förvaltningen i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder för att få en budget i balans. Åtgärderna redovisades i samband med delårsuppföljningen mars 2020. Av sex förslag beslutade nämnden om två åtgärdsförslag. Uppföljning av åtgärderna rapporterades till nämnden i juni 2020. I samband med beslut om delårsrapporten (2020-09-30, §111) uppdrog nämnden till förvaltningen att fortsätta arbetet med att minska nämndens prognostiserade underskott.

Bedömning

Vår bedömning är att nämnden har en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat. Utifrån vad som framkommit av den översiktliga grundläggande granskningen, trots att barn- och utbildningsnämnden redovisar ett mindre underskott, bedömer vi att nämnden vidtagit åtgärder i syfte att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget.

3.2.3 Intern kontroll

Nämnden har beslutat om en internkontrollplan 2020-04-01 §41. Planen innehåller fem kontrollområden.

- Resursfördelningen sker utifrån identifierade behov, uppföljning till nämnden innefattar analys av skillnader mellan skolenheter.
- Former för uppföljning och kontroll i förhållande till privata utförare inom vuxenutbildningen inklusive SFI.
- Säkerställa att det finns intern kontroll gällande ekonomi.
- Betyg och bedömning av nationella prov i grundskolan.

- Säkerställa att arbetet med elever i behov av mer utmaningar och stimulans struktureras.

Uppföljning av kontrollerna redogörs i nämndens verksamhetsberättelse.

Bedömning

Vår övergripande bedömning är att barn- och utbildningsnämnden har ett system för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

3.2.4 Övrigt

Nämnden står inför stora utmaningar gällande behöriga lärare i både förskola och skola på grund av stora pensionsavgångar och krav på kompetens.

Ett ökat antal barn och elever kommer att ställa högre krav på förskole- och skolplatser. Byggnader behöver ses över och/eller byggas om.

De flesta nationella prov väntas bli obligatoriskt att genomföra digitalt inom de närmsta åren, vilket ökar kraven på nämndens digitalisering.

3.3 Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden ansvarar för kommunens myndighetsutövning beträffande plan- och byggnadsväsendet¹ och miljö- och hälsoskydd. Därutöver är nämnden tillsynsmyndighet i miljö- och hälsoskyddsfrågor enligt miljöbalken, livsmedelslagen, tobakslagen, strålskyddslagen och smittskyddslagen med flera.

3.3.1 Målstyrning

Nämndens utvecklingsmål och måluppföljning redogörs i nedanstående tabell:

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppföljning
Förbättrad tillgänglighet	 Helt uppfyllt
Rättssäker och effektiv handläggning	 God kvalitetsnivå
Effektiva processer och stödverktyg	 Helt uppfyllt
Utveckla samverkan internt och externt	 Delvis uppfyllt
Attraktiv och trivsamt arbetsplats	 God kvalitetsnivå
Samtliga taxor är aktuella med rimlig kostnadstäckningsgrad	 Inte uppfyllt

¹ Innefattar inte planeringen av användningen av mark och vatten, då detta ingår i kommunstyrelsens ansvar. (Reglemente Bygg- och miljönämnden, 2020-02-04)

Två av sex mål anses som helt uppfyllda (grönmarkerad) och ett mål anses inte uppfyllt (rödmarkerad), d.v.s. **Samtliga taxor är aktuella med rimlig kostnadstäckningsgrad.** Taxorna inom miljöbalkens- och livsmedelsområdena har vid uppföljningstillfället inte beslutats om politiskt. Plan- och bygglovtaxan är överklagad och väntar på beslut från förvaltningsrätten.

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att målen följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Under 2020 har nämnden inte beslutat om några särskilda åtgärder för att nå en högre måluppfyllelse.

Bedömning

Vi bedömer att bygg- och miljönämndens mål är i linje med de kommunövergripande målen och satsningarna. Vi bedömer att måluppfyllelsen delvis tillfredsställande.

3.3.2 Ekonomi

Nämnden redovisar ett överskott på 3,4 mnkr. Resultatet mot budget förklaras bland annat av följande orsaker:

- Intäkterna är omkring 27 procent högre än budget, medan utfallet av kostnaderna är omkring 3,5 procent lägre än budgeterat. De högre intäkterna finns såväl inom bygglov som miljö- och hälsoskydd och geodataverksamheten.
- Kostnaderna inom bostadsanpassningsbidrag är lägre än budgeterat.

Av protokollgranskningen framgår att nämnden under 2020 fått en löpande uppföljning av verksamheternas ekonomi. Enligt avstämningar är rapporteringen tydlig och tillräcklig. Under 2020 har nämndens prognoser inte identifierat några negativa avvikelser mot budget, vilket inte föranlett några beslut om åtgärder.

Bedömning

Vi bedömer att bygg- och miljönämnden har vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget.

3.3.3 Intern kontroll

Bygg- och miljönämndens intern kontrollplan 2020 beslutades 2020-02-18, § 16. Planen innehåller fem kontrollområden. Av granskad verksamhetsberättelse framgår att tre av fem kontrollområden genomförts under 2020:

- **GDPR: Dataskyddsförordningen inte följs.**
- **Bostadsanpassningsbidrag: Tillfredsställande handläggning**
- **Debitering sker korrekt till kund**

De två riskområden som nämnden inte kontrollerat under 2020 är:

- **IT-säkerhet**

Processen är enligt uppföljning påbörjad, men kommer inte slutföras förrän under första kvartalet 2021. Processen avser att tydliggöra ansvar och stödfunktioner till förvaltningens olika stödsystem.

- **Beredskapsplanen för livsmedel**

Planen ska även beakta dricksvatten som livsmedel. Arbetet påbörjades inte under 2020, vilket förklaras av en omprioritering på grund av pandemin.

Nämnden är enligt avstämning inte delaktig i arbetet med riskanalysen, som ligger till grund för den beslutade internkontrollplanen. Enligt uppgift åligger det förvaltningen att arbeta fram en riskanalys.

Bedömning

Vår övergripande bedömning är att bygg- och miljönämnden har ett system för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

3.3.4 Övrigt

Under 2021 planeras en omorganisation träda i kraft vid halvårsskiftet. Det innebär en ny samhällsbyggnadsförvaltning där bland annat bygg- och miljönämndens verksamhet ingår.

En av nämnden stora utmaningar är tillgången till arbetskraft. Utmaningen är att både lyckas behålla personal och att vara en attraktiv arbetsgivare vid nyrekryteringar.

3.4 Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kommunens kultur- och fritidsverksamhet. Det omfattar bland annat kommunens biblioteksverksamhet, den öppna fritidsverksamheten, kommunens idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar samt bidrags-, pris- och stipendieverksamhet inom kultur- och fritidsområdet.

3.4.1 Målstyrning

Nämndens utvecklingsmål och måluppföljning redogörs i nedanstående tabell.

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppföljning
Översyn av lokalförsörjningen för föreningslivet	◆ Delvis uppfyllt
Tydlig administrativ struktur	◆ Delvis uppfyllt
Förbättrad arbetsmiljö genom systematiskt arbetsmiljöarbete	◆ Delvis uppfyllt
Kompetenssäkring och ledarutveckling	● Helt uppfyllt

Ett av fyra mål anses vara helt uppfyllt (grönmarkerat).

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att målen följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Enligt avstämning har nämnden beslutat om åtgärder vid avvikelser, vilket också styrks av genomförd protokollgranskning.

Bedömning

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämndens mål är i linje med de kommunövergripande målen och satsningarna. Vi bedömer vidare att måluppfyllelsen delvis tillfredsställande.

3.4.2 Ekonomi

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett överskott på 1,5 mnkr för 2020. Överskottet beror främst på:

- Minskade utredningskostnader
- Lägre kostnader för arrangemang, simhall och bibliotek samt föreningsbidrag.

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att nämnden får en regelbunden uppföljning av ekonomin i förhållande till budget. Vid avvikelser har nämnden beslutat om åtgärder. Exempelvis har överskottet kompenseras genom ökade kostnader för lokalpassningar, underhåll av lokaler, kapitalkostnader och uteblivna intäkter på grund av covidpandemin.

Bedömning

Vår bedömning är att kultur- och fritidsnämnden tillser en löpande uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat. Vidare bedömer vi att nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget.

3.4.3 Intern kontroll

Kultur- och fritidsnämndens internkontrollplan för 2020 beslutades av nämnden 2020-06-09, § 43. I planen finns följande kontrollområden:

- Det systematiska arbetsmiljöarbetet
- Ändamålsenliga delegationsbeslut
- Hantering av allmänna handlingar
- Direktupphandlingar sker enligt regelverk
- Dataskyddsförordningen följs
- Skriftliga rutiner för hur externa bidrag söks

Internkontrollplanen för 2021 har arbetats fram utifrån en riskanalys som sammanställdes under en utvecklingsdag, 2020-09-11, och var ett samarbete mellan förvaltning och nämnd.

Bedömning

Vår övergripande bedömning är att kultur- och fritidsnämnden har ett system för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

3.4.4 Övrigt

Ett nytt föreningssystem ska upphandlas för att förbättra service till medborgare och föreningar, samt ökad kontroll av bidragshandläggningen.

3.5 Socialnämnden

Socialnämnden ansvarar bland annat över individ- och familjeomsorgsverksamhet enligt socialtjänstlagen, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) och annan särskild lagstiftning. Inom nämndens ansvarsområde finns även familjerådgivning, budget- och skuldrådgivning, vårdnad och umgängesrätt, mottagande och utredningar avseende ensamkommande barn, flyktingar och andra skyddsbehövande. Nämnden har samordningsansvar för integrationsfrågor.

3.5.1 Målstyrning

Socialnämndens utvecklingsmål och måluppföljning redogörs i nedanstående tabell:

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppföljning
Inom relevanta verksamhetsområden ska nämnden verka för att den enskildes individuella förutsättningar och möjligheter tillvaratas för att nå självförsörjning	◆ Delvis uppfyllt
Utveckla och förstärka förvaltningens systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete	◆ Delvis uppfyllt
Att följa ekonomistyrprinciperna och ha en ekonomi i balans	■ Mycket låg kvalitetsnivå
Genom effektivisering i förvaltningens handläggning av ansökningar skapa möjligheter att frigöra resurser för att arbeta med socialt arbete och stödja de personer vi finns till för.	◆ Delvis uppfyllt

Inget mål anses vara uppfyllt. Ett av målen anses inte uppfyllt och ha mycket låg kvalitetsnivå (rödmarkerad), d.v.s. [Att följa ekonomistyrprinciperna och ha en ekonomi i balans](#)

Enligt verksamhetsberättelsen har socialnämnden inte haft möjlighet att följa ekonomistyrprincipen och lämna en redovisning i balans med budget för 2020. Se avsnittet Ekonomi kap. 3.5.2. för en längre analys från nämnden.

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att målen följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Enligt avstämning har nämnden beslutat om åtgärder vid avvikelser, vilket också styrks av genomförd protokollgranskning.

Bedömning

Vi bedömer att socialnämndens mål är i linje med kommunens grunduppdrag, service och lagstyrda verksamhet.

Vi bedömer att måluppfyllelsen delvis är tillfredsställande

3.5.2 Ekonomi

Socialnämnden redovisar ett underskott mot budget på 10,5 mnkr för 2020. Underskottet avspeglar enligt verksamhetsberättelsen den konsekvensanalys som nämnden lämnade i samband med beslut om budget 2020. Trots lägre kostnader på flera områden har nämnden inte klarat bedriva lagstadgad verksamhet inom ramen för tilldelad budget. Nämnden och förvaltningen har fört en dialog kring åtgärder men inte identifierat några för att komma i balans med budget. Enligt verksamhetsberättelsen har socialnämnden därför bedömt det som nödvändigt att omprioritera satsningar beslutade av kommunfullmäktige för att hantera det totala underskottet i nämndens verksamheter. Det avser bland annat insatser inom öppenvård och förebyggande arbete.

Bedömning

Vår bedömning är att nämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

Utifrån vad som framkommit av den översiktliga grundläggande granskningen bedömer vi att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder med syfte att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget.

3.5.3 Intern kontroll

Socialnämnden beslutade om en internkontrollplan 2020 vid sammanträdet 2020-01-28, § 7. Inför 2020 har nämnden identifierat tre kontrollområden som bedöms som kritiska inom nämndens ansvarsområde:

- *Avvikelsehantering*
- *Dokumentation*
- *Rättssäker handläggning*

Genomförda kontroller har enligt verksamhetsberättelsen redovisats löpande för nämnden. Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att uppföljning genomfördes i september och december 2020. En åtgärdsplan för de avvikelser som bekräftats i samband med genomförda kontroller 2020 ska presenteras för nämnden tillsammans med kvalitetsberättelsen i februari 2021.

Enligt avstämning har socialnämnden varit delaktig i arbetet med en riskanalys som ligger till grund för nämndens internkontrollplan 2021.

Bedömning

Vår övergripande bedömning är att nämnden säkerställt en struktur för intern styrning och kontroll avseende verksamheten.

3.5.4 Övrigt

Effekter av den pågående pandemin kommer att ha fortsatt stor påverkan på kommunen. Socialnämndens ansvar för individ- och familjeomsorgen innebär att när social ohälsa, missbruk och arbetslöshet ökar i samhället, så ökar även nämndens kostnader för åtgärder och förebyggande insatser.

En upphandling av ett nytt verksamhetssystem påbörjas hösten 2021.

3.6 Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens tekniska verksamhet. Det omfattar bland annat väg- och gaturenhållning, parkeringsövervakning, upplåtelse av offentlig plats, hantera bidrag till enskilda vägar, samt förvaltning och nyanläggning av parker, lekplatser, grönytor, skogar och andra allmänna platser. Nämnden ansvarar även för kommunens åtaganden enligt trafikförordningen.

3.6.1 Målstyrning

Nämndens utvecklingsmål och måluppföljning redogörs i nedanstående tabell:

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppföljning
Gator, vägar, och gång- och cykelvägar ska vara i farbart skick	Ingen bedömning
En trygg och säker trafikmiljö, god framkomlighet	 God kvalitetsnivå
Attraktiva, trygga samt socialt och ekologiskt hållbara utemiljöer	Ingen bedömning
Ändamålsenliga och sunda lokaler	 God kvalitetsnivå
Väl fungerande avfallshantering	Ingen bedömning
Väl fungerande vatten- och avloppstjänster	 Mycket god kvalitetsnivå
Energieffektiva lokaler	Ingen bedömning
Förbättra underhållsplaner	 Delvis uppfyllt
Nytt insamlingsystem för avfallshantering	 Helt uppfyllt
Gott medarbetarengagemang	 Mycket god kvalitetsnivå
God personalhälsa	 Låg kvalitetsnivå
En ekonomi i balans	 God kvalitetsnivå
Genomföra investeringar enligt plan	 Inte uppfyllt

Tre av tretton mål anses som helt uppfyllda/ av mycket god kvalitetsnivå (grönmarkerad). Två utvecklingsmål/kvalitetsfaktorer anses inte vara uppnådda/av låg kvalitetsnivå (röd- eller orangemarkerad):

— God personalhälsa

Frisknärvaron var 87,4 procent under 2020. Enligt analysen har personalhälsan påverkats av den rådande pandemin, vilket gör det svårt att analysera resultatet.

— [Genomföra investeringar enligt plan](#)

Av målet på 100 procent når nämnden en måluppfyllelse på 40,32 procent av genomförda investeringar. Enligt analysen har flera projekt försenats av olika anledningar, som till exempel upphandlingar som överklagats, problem med markåtkomst och åtgärder som inte kunnat genomföras på grund av rådande pandemi.

Nämnden har inte lämnat någon bedömning i fyra utvecklingsmål/kvalitetsfaktorer:

— [Gator, vägar och gång- och cykelvägar ska vara i farbart skick](#)

Ingen SCB-undersökning genomfördes 2020, vilket gör att det inte fanns något utfall att rapportera eller bedöma. Övriga kvalitetsfaktorer följs upp via enkäten Kritik på teknik, som genomförs vart tredje år av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), senaste undersökningen genomfördes 2019.

— [Attraktiva, trygga samt socialt och ekologiskt hållbara utemiljöer](#)

De kvalitetsfaktorer som följs upp via enkäten Kritik på teknik, genomförs vart tredje år av SKR och gjorde senast 2019, och därmed har ingen bedömning genomförts 2020.

Under 2020 har förutsättningarna för gatuhållning parkskötsel förändrats genom besparingar och effektiviseringar.

För lekplatser har ingen förändring skett i skötsel och underhåll jämfört med vid undersökningen 2019.

— [Väl fungerande avfallshantering](#)

Då ingen SCB-undersökning genomfördes 2020 finns inget utfall att rapportera och därmed har ingen bedömning genomförts 2020.

— [Energieffektiva lokaler](#)

Ett önskemål har varit att mäta förbrukningen av vatten i fastighetsavdelningens objekt och främst i de verksamheter som bedöms vara storförbrukare, exempelvis produktionsköken. För att mätning ska kunna ske krävs undermätare vilket saknas idag.

Nämndens mål följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Under 2020 har nämnden inte beslutat om några särskilda åtgärder för att nå en högre måluppfyllelse.

Bedömning

Vi bedömer att tekniska nämndens mål är i linje med kommunens grunduppdrag, service och lagstyrda verksamhet. Vi bedömer vidare att måluppfyllelsen delvis är tillfredsställande.

3.6.2 Ekonomi

Tekniska nämnden redovisar ett underskott på 5,1 mnkr. Enligt nämnden beror underskottet främst på:

- Att fastighetsavdelningen, genom ett politiskt beslut, debiteras kostnader för paviljonger som används av barn- och utbildningsförvaltningen vid Viby- och Futurum skolan. Kostnaderna för paviljongerna uppgår till 8,6 mnkr.

- De taxefinansierade verksamheterna VA och avfall redovisar ett lägre uttag från VA- respektive avfallsfonden än budgeterat med totalt 2,4 mnkr.

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att målen följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Enligt avstämning beslutar nämnden om analys, utredning och åtgärder vid ekonomiska avvikelser. Utifrån protokollgranskning kan vi inte se att nämnden beslutat om några åtgärder under 2020, trots att nämnden redovisade ett prognostiserat underskott vid samtliga ekonomiuppföljningar under året.

Bedömning

Vår bedömning är att nämnden säkerställt en tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat.

Utifrån vad som framkommit av den översiktliga grundläggande granskningen bedömer vi att nämnden inte vidtagit tillräckliga åtgärder med syfte att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget.

3.6.3 Intern kontroll

Tekniska nämnden beslutade om en intern kontrollplan 2020-04-23 (§ 53). Enligt intervjuade sammanställdes en riskanalys genom ett samarbete mellan nämndens ordförande, förvaltningschef och enheterna inom nämndens verksamhetsområde. Förslag till plan diskuterades därefter i nämndens presidium innan det fastställdes i nämnden.

Nämnden har vid uppföljning av internkontrollen för verksamheterna gata/park, fastighet, lokalvård, avfall och VA konstaterat att:

- Ingångna ramavtal som rör den tekniska verksamheten följs i hög grad. Endast i ett fåtal fall har avtalsbrott skett. Detta har hanterats i organisationen.
- Avtal med entreprenörer följs upp för att säkerställa att de levererar enligt avtal för driftentreprenader.
- Återkoppling och genomförande av politiska uppdrag har förbättrats under 2020. Gamla uppdrag har eller ska avslutas, alternativt flyttas över till annat uppdrag. Nya uppdrag genomförs eller återkopplas i tid.

En rapport av genomförda kontroller lämnas till nämnden i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti och vid årsbokslut.

Bedömning

Vår övergripande bedömning är att nämnden säkerställt en struktur för intern styrning och kontroll avseende verksamheten.

3.6.4 Övrigt

Under 2021 kommer tekniska förvaltningen utvecklas och förändras för att bli en ny organisation för samhällsbyggnad tillsammans med bygg, miljö, plan - och exploatering. Fastighet och lokalvård tillhör från årsskiftet 2021 kommunstyrelsens förvaltning, centralt stöd och service.

3.7 Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden har kommunens hälso- och sjukvårdsansvar som vårdgivare enligt hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden har bland annat till uppgift att inom kommunen svara för omsorg om äldre- och funktionsnedsatta enligt socialtjänstlagen (SoL) och omfattande särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor. Nämnden ansvarar även för hemtjänst, hemsjukvård, dagverksamhet till äldre och personer med funktionsnedsättningar, stöd och insatser till personer med funktionsnedsättning enligt lagen om stöd och servicetill vissa funktionshindrade (LSS).

3.7.1 Målstyrning

Nämndens utvecklingsmål och måluppföljningen redogörs i nedanstående tabell:

Utvecklingsmål/Kritisk kvalitetsfaktor	Måluppföljning
Utveckla nämndens arbete med att skapa möjligheter för den enskilde att tillvarata sina egna förmågor.	◆ Delvis uppfyllt
Kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden inom nämndens verksamheter	◆ Delvis uppfyllt
Utveckla och förstärka nämndens systematiska kvalitet- och utvecklingsarbete	◆ Delvis uppfyllt

Inget mål anses vara uppfyllt.

Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att målen följs upp i samband med ekonomirapporterna i mars, augusti samt vid årsbokslut. Om en avvikelse föranleder behov av åtgärd uppdrar nämnden åt förvaltningen att direkt vidta åtgärder eller arbeta fram en åtgärdsplan för redovisning och beslut vid kommande nämndssammanträde. Utifrån protokollgranskningen kan vi inte se att nämnden beslutat om några särskilda åtgärder för att nå en högre måluppfyllelse.

Bedömning

Vi bedömer att vård- och omsorgsnämndens mål är i linje med kommunens grunduppdrag, service och lagstyrda verksamhet. Vi bedömer vidare att måluppfyllelsen delvis är tillfredsställande.

3.7.2 Ekonomi

Nämnden redovisar ett överskott mot budget med cirka 21,4 mnkr för 2020. Överskottet beror bland annat på:

- Ökade statsbidrag till följd av Covid-19
- Staten har under året ersatt sjuklöner vilket påverkar de externa intäkterna positivt med cirka 4,5 miljoner kronor.
- De externa intäkterna för måltider är lägre än budgeterat till följd av covid-19, som medfört stängd restaurang under stor del av året samt delvis reducerat antal vårdplatser.

- De interna intäkterna är lägre jämfört med budget och ungefär i nivå med föregående års utfall. De lägre interna intäkterna beror till stor del på lägre volymer kommunal hemtjänst än förväntat.
- Kostnaden för särskilt boende äldre är lägre på grund av försenad upphandling av boendeplatser och ett lägre avtalspris.
- Korttidsboende för barn och unga enligt LSS visar markant lägre kostnader till följd av senarelagda insatser till följd av covid-19, men också avböjda insatser.
- Färdtjänst redovisar ett överskott till följd av lägre resande nästintill enbart orsakat av covid-19.

Nämnden redovisar högre kostnader för förbrukningsmaterial i form av skyddsutrustning som behövt köpas in för att möta oförutsägbarheten under pandemin vad gäller både tillgång på skyddsmaterial och förväntad förbrukning. Jämfört med föregående år är kostnaderna för skyddsmaterial högre.

Vård- och omsorgsnämnden får en regelbunden rapportering och uppföljning av ekonomin i förhållande till budget. Enligt avstämning anses rapportering avseende såväl frekvens som kvalitet vara god. Vid avvikelser beslutar nämnden om åtgärder. Om det däremot inte finns något åtgärdsbehov, så protokollförs att nämnden informerats om den ekonomiska uppföljningen. Detta styrks av genomförd protokollgranskning.

Bedömning

Vår bedömning är att vård- och omsorgsnämnden tillser en löpande uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat. Vidare bedömer vi att nämnden vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget för 2020 samt att överskottet sammantaget är effekter av covid-19.

3.7.3 Intern kontroll

Vård- och omsorgsnämnden beslutade om en intern kontrollplan 2020-01-28, § 4. Nämndens presidium har utifrån en riskanalys identifierat tre risker som bedöms som kritiska inom nämndens ansvarsområde. Riskanalysen är gjord utifrån modellen sannolikhet multiplicerat med den konsekvens för de riskområden som identifierats. De tre processerna som hanterades inom ramen för intern kontroll 2020 var:

- Dokumentation
- Avvikelsehantering
- Verkställighet av gynnande beslut

På grund av coronapandemin beslutade nämnden att senarelägga vissa delar av planens kontroller. Utförda kontroller har redovisats för nämnden och beslut om åtgärder har tagits utifrån dessa.

Vård- och omsorgsnämnden har arbetat fram en bruttorisklista där ett flertal riskområden identifierats och som nu ligger till grund för nämndens internkontrollplan 2021.

För år 2021 har nämnden beslutat att redovisning av samtliga internkontroller ska ske i december månad, med undantag för stora brister som ska rapporteras om direkt. En

åtgärdsplan baserad på genomförda kontroller redovisas i ett eget avsnitt i den årliga kvalitetsberättelsen.

Bedömning

Vår övergripande bedömning är att nämnden säkerställt en struktur för intern styrning och kontroll avseende verksamheten.

3.7.4 Övrigt

Vård och omsorgsnämnden kommer även fortsättningsvis att påverkas av den rådande pandemin. Vaccinationerna som ska genomföras under 2021 kommer att medföra behov av stora arbetsinsatser i flera verksamheter.

Resvanorna med färdtjänst och riksfärdtjänst har kraftigt förändrats under rådande pandemi. Nämnden och förvaltningens bedömning är att resandet kommer att återgå till ett normalläge från och med år 2022.

Nämnden och förvaltningen ser ett fortsatt stort behov av att systematiskt följa och utveckla kvaliteten inom nämndens verksamhetsområden. Upphandling av nytt verksamhetssystem beräknas starta under hösten 2021.

3.8 Lönenämnden

Håbo kommun ingår tillsammans med Salem och Trosa kommuner, från och med den 1 januari 2020, i en gemensam lönenämnd. Håbo och Trosa kommuner har ingått i denna gemensamma lönenämnd sedan 1 november 2005. Syftet med nämnden är att samverka kring löneadministrationen.

3.8.1 Styrning, kontroll och uppföljning

Håbo kommun är värdkommun och den gemensamma nämnden ingår i Håbo kommuns organisation. Utöver vad som följer av lag gäller reglementet, samt ett mellan kommunerna ingånget samverkansavtal för den gemensamma nämnden.

Verksamhetsåret 2020 började med att samverkanskommunerna genomförde en uppgradering av lönesystemet. Den rådande pandemin ska enligt avstämningen bidragit till stora utmaningar för utbildning och introduktion av det nya systemet. Utöver det har det varit stora problem med systemet då leverantören inte uppges ha levererat det som utlovats. Problemen har enligt avstämning inneburit både långa handläggningstider och hög frustration.

Kommunikationen mellan samverkanskommunerna sker bl.a. via personalcheferna och upplevs av de intervjuade fungera väl.

Enligt avstämningar har det inte genomförts några riskanalyser inför 2020. Nämnden har inte beslutat om någon verksamhetsplan eller intern kontrollplan för 2020. I nämndens reglemente framgår att nämnden ska sammanträda minst en gång per år. Vi konstaterar att lönenämnden haft ett sammanträde, i enlighet med reglementet, under 2020 och då i december.

Enligt personalchefen i Håbo kommun har ett arbete pågått under 2020 för att ta fram

verksamhetsplan och övriga styrande dokument för att stärka nämndens ledning, styrning och uppföljning.

En ekonomisk uppföljning ska enligt reglementet, till respektive kommunfullmäktige i de samverkande kommunerna, ske i samband med årsredovisningen. Uppföljningen ska innehålla en rapport om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är. Utifrån protokollgranskning kan vi konstatera att nämnden inte genomfört detta under 2019. Årsredovisningen 2020 är vid granskningstillfället inte hanterad av kommunfullmäktige.

Bedömning

Nämnderna ska enligt kommunallagen se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de bestämmelser, mål och riktlinjer som finns för verksamheten, som fullmäktige har bestämt eller de bestämmelser i lag som gäller för verksamheten. Nämnden ska tillse en tillräcklig intern kontroll samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Vidare ska fullmäktige behandla minst en delårsrapport som upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning. En årsredovisning ska lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Utifrån genomförd grundläggande granskning bedömer vi att lönenämndens ledning, styrning, uppföljning och kontroll av verksamhet och ekonomi inte har varit tillräckligt ändamålsenlig och tillfredsställande. Vi bedömer att det är väsentligt att nämnden fortsatt beslutar om styrande dokument, stärker sin interna kontroll och överväger att ha fler än ett sammanträde under året.

KPMG

Micaela Hedin

Micaela Hedin
Kundansvarig

Anna Hammarsten

Anna Hammarsten
Verksamhetsrevisor